

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

ÅRS-

SKRIFT

2017

ÅRS -
SKRIFT

20

17

Udgivet af
Lilleskolernes Sammenslutning
Farvergade 27D, 2. sal
1463 København K.

Tlf. 28743329

www.lilleskolerne.dk
post@lilleskolerne.dk

Redaktion og tilrettelæggelse
Sune Jon Hansen

Redaktionen er afsluttet d. 14. februar 2017
Årsskriftet er også tilgængeligt i en
webbaseret udgave på www.lilleskolerne.dk

Layout og grafik
Lea Lerche Klaaborg

Tegninger
Børn fra Humlebæk Lille Skole, Ryparken
Lille Skole, Norddjurs Friskole, Den lille Skole,
Syddjurs Friskole og Børnenes Friskole.

Oplag
1.000 eksemplarer
Februar 2017

Tryk
KLS Grafisk Hus A/S

INDHOLD

05	Formandens velkomst
07	Bestyrelsens beretning
12	De små børns smil <i>af Jasmin Heide</i>
14	Lilleskolefestival <i>af John Eriksen</i>
16	Fra vision til virkelighed <i>af Lise Krantz</i>
18	De dannende lærere <i>af Mia Hesselberg</i>
20	Mål, målinger og målstyring <i>af Sune Jon Hansen</i>
22	Uden mål og med - frie skoler i frit spil <i>af Keld Skovmand</i>
24	At stå mål med sit formål <i>af Niels Jakob Passgaard</i>
26	Progressiv pædagogik - en klassiker fylder 100 år <i>af Martin Ejning Christensen</i>
28	Medlemsskoler oversigt og adresseliste
32	Nøgletal og medlemsskoler
34	Program for Lilleskoletræf 2017

Sammen med jer
lilleskoler og andre
stemmer ude fra, skal
vi skabe rum til at
diskutere, forholde os
kritisk til og reflektere
over, hvorfor og hvordan
vi laver lilleskoler -
skoler for børn.

Søren Erhard Hansen
Formand

KÆRE LILLESKOLEFOLK

Velkommen til årsskrift 2017 – et årsskrift der, udover bestyrelsens beretning og nøgletal, er fyldt med indblik i og blik for at lave lilleskole. Hvad går der for sig, når man laver lilleskole? Hvad er det for møder og blikke for møder – mellem børn, mellem voksne og mellem børn og voksne – der fylder og udfylder lilleskolerne? Og hvorfor er det vigtigt at vi laver lilleskoler i Danmark? Dét giver lilleskolefolk såvel som folk udenfor lilleskoleverdenen nogle bud på i dette årsskrift, der helt i tråd med Lilleskolernes Sammenslutnings slogan – *skolen er for børn* – er prydet af billeder fra børn på lilleskolerne.

Og at skolen er for børn er stadig helt centralt for Lilleskolernes Sammenslutning – ikke mindst i en tid, hvor den generelle skole og skoletænkning mest af alt giver indtryk af, at skolen er for voksne. Som lilleskoler skal vi vedblive med – både på den enkelte skole og sammen – at kvalificere, forbinde og udvikle markante og kritiske skolepolitiske holdninger og pædagogiske tanker i en stærk og levende praksis.

Og det skal vi gøre sammen. Sammen med jer lilleskoler og andre stemmer ude fra, skal vi skabe rum til at diskutere, forholde os kritisk til og reflektere over, hvorfor og hvordan vi laver lilleskoler - skoler for børn. For det *er* og bliver omdrejningspunktet.

I bestyrelsen er vi opmærksomme på, at skoler ikke er faste størrelser, der lever isoleret fra omgivelserne. Tværtimod! Det ligger jo i selve grundlaget for lilleskolerne, at skolerne er i stadig udvikling og bevægelse. Og det er de jo ikke mindst fordi børnene er skolens præmis og ikke omvendt. Derfor er det også naturligt, at samfundet – børn, forældre, lærere, politikere, m.fl. – stiller nye og alvorlige spørgsmål til lilleskolerne og til os som forening. Spørgsmålet er så, hvilke spørgsmål – hvilke udfordringer vi som lilleskolernes forening skal fokusere på? Og er vi på rette kurs? Dét skal vi have en god debat om på repræsentantskabet. For Lilleskolernes Sammenslutning bliver jo til og får værdi og styrke i kraft af alt det, der betyder noget for medlemsskolerne.

Vi håber I vil møde op på repræsentantskabet og inspirere og udfordre os – og hinanden.

Vel mødt

Venlig hilsen
Søren Erhard Hansen
Formand

BESTYRELSENS BERETNING 2017

Hvorfor giver det mening at drive lilleskole og yderligere at være i en forening med andre lilleskoler? Det ved man vel bedst på den enkelte lilleskole, men i Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse kan vi se rigtig mange grunde til det. Kort sagt: Lilleskolerne er en stærk, levedygtig bevægelse med historiske rødder både i en medlevende, undersøgende og farverig skolepraksis og i et kritisk og demokratisk skolesyn.

Det er der som aldrig før brug for nu: Det danske grundskolesystem - og ikke mindst folkeskolen - har nu i en årerække været underlagt et kolossalt politisk forandringspres. Et pres, der gør, at der stort set hver dag i alle nyhedsmedier og på alle platforme stilles store og små spørgsmål ved skolen og dens opgave. Alle - dvs. politikere, professionelle meningsdannere, forskere og interesseorganisationer mener øjensynligt noget og har et bud på hvordan og med hvilke formål, der skal laves skole.

GRUNDSKOLEN ER POLITISERET

Desværre er der i debatten et stort fravær af skolefolk, lærere, forældre og ledere. Det er som om, de, der arbejder med skolen, ikke er interessante. Grundskolen er blevet politisk omklamret og den pædagogiske tænkning og praksis er blevet underlagt den politiske styring. Mange steder er effekten af både struktur- og folkeskolereformerne først ved at vise sig nu.

I mange kommuner definerer man særlige pædagogiske metoder, programmer og læringssyn som styringsmekanismer for undervisningen. På lærer-

uddannelserne er faget pædagogik stort set skubbet ud til fordel for målstyret organisations- og lærings-teori, og sidst, men ikke mindst, er lærerne i folkeskolen i praksis sat uden for døren i forhold til refleksion, erfaring og medbestemmelse omkring undervisningen. Den danske grundskolelærer er ved at blive transformeret til en kommunal og digital specialarbejder.

Det er der naturligt mange gode folkeskolelærere, der ikke kan stå model til, og mange har forladt folkeskolen eller selve lærergerningen.

Og om få år er skolen ikke længere for børn: Børn i dag har meget lange skoledage, der er ikke tid til de musiske og praktiske fag, der er pres på dem ift. test og prøvekrav, og vi møder nu børn, der lider af stress, angst og meget andet. Alt sammen fordi de skal præstere og testes lidt mere, så de kan sorteres efter grundskolen, få en hurtig og effektiv ungdomsuddannelse og få de nødvendige kompetencer til morgendagens arbejdsmarked.

Folkeskolen er i et opgør med en århundrede lang dansk dannelsesstradition med rødder både i Grundtvig og reformpædagogikken, til fordel for et undervisnings-, skole- og børnesyn, der negligerer værdien af børnenes liv og kritiske dannelse undervejs. Et syn på skolen der fremhæver og prioriterer de kompetencebegrundede, målbare og målstyrte forhold i undervisningen.

Et syn, vi som lilleskoler ikke bare kan ignorere, men som vi må forholde os stærkt kritisk til, udfordre og være med til at forandre.

Det er derfor, vi holder lilleskole, og det er det, vi skal bruge Lilleskolernes Sammenslutning til.

DEN PÆDAGOGISKE MODSTEMME

Heldigvis er vi ikke alene med denne kritik. Mange forskere, politikere, skoleforeninger og skolefolk er blevet mere og mere kritiske over for den nuværende udvikling. Mange af dem har vi i lilleskolerne heldigvis mødt på træf og møder eller arbejdet sammen med om fremtidige projekter. I forbindelse med denne beretning kan man finde indlæg fra nogle af dem.

Denne omfattende skolepolitiske diskussion er også en udfordring på lilleskolerne, og ikke mindst for lederne og bestyrelserne. For hvordan svarer vi på alle disse meninger, krav og spørgsmål fra skolens legitime interessenter, altså fra lærere, forældre, lokalsamfund, erhvervsliv, politikere og uddannelsesinstitutioner? Hvem kan vi reflektere og handle sammen med? Hvordan kan vi i koret af de mange modsatrettede stemmer give vores egne holdninger og meninger om vores egen, enkelte lilleskole klarhed, form og retning?

Det er vores ambition i LS bestyrelse, at vi som forening og bevægelse fremover kan udgive et blad - måske Lilleavisen :-) - der skal fungere som et samlingspunkt både for ledere, lærere og forældre på lilleskolerne, men også for de mange kritiske røster inden for pædagogik og skolepolitik. Den nuværende bestyrelse i LS har det som et af de vigtige indsatsområder fremover i foreningen.

LILLESKOLERNE – I BEVÆGELSE

Lilleskolerne er både en bevægelse og i bevægelse. Fællesskabet og engagementet omkring Teater- og musikfestivalen er så stort, at deltagerantallet kan blive et problem for værtsskolerne – noget der diskuteres på alle de deltagende skoler, og som sikkert vil løse sig i løbet af de næste par år. Festivalen er unik og eksemplarisk som fagligt, netværksbaseret græsrodsarbejde i lilleskolerne. Den vidner om det mod og engagement og sammenhold, der er på skolerne omkring både det pædagogiske og fællesskabet. Vi vil gerne opfordre til og understøtte, at flere lærere på lilleskolerne også prøver at skabe faglige events, møder, festivaler eller lignende for børnene. Der er allerede gang i minifestivalen, Lilleskolernes Parlament og måske en naturfagsfestival.

Ledernetværkene har en nøgleposition her, og derfor var det eksemplarisk, da det københavnske netværk inviterede

medarbejdere m.fl. til en fælles debat- og festdag her i efteråret.

I det hele taget er det vigtigt for både den enkelte lilleskole og for bevægelsen, at lærerne får mulighed for at mødes på tværs af skolerne. Dels for at skabe faglige og pædagogiske netværk, men også for at forstå sig selv som kritisk og medskabende "lilleskolelærer" i et alternativt skolesyn til det tidligere nævnte.

ÅR 2 I DET NYE LS - VI ER I GANG

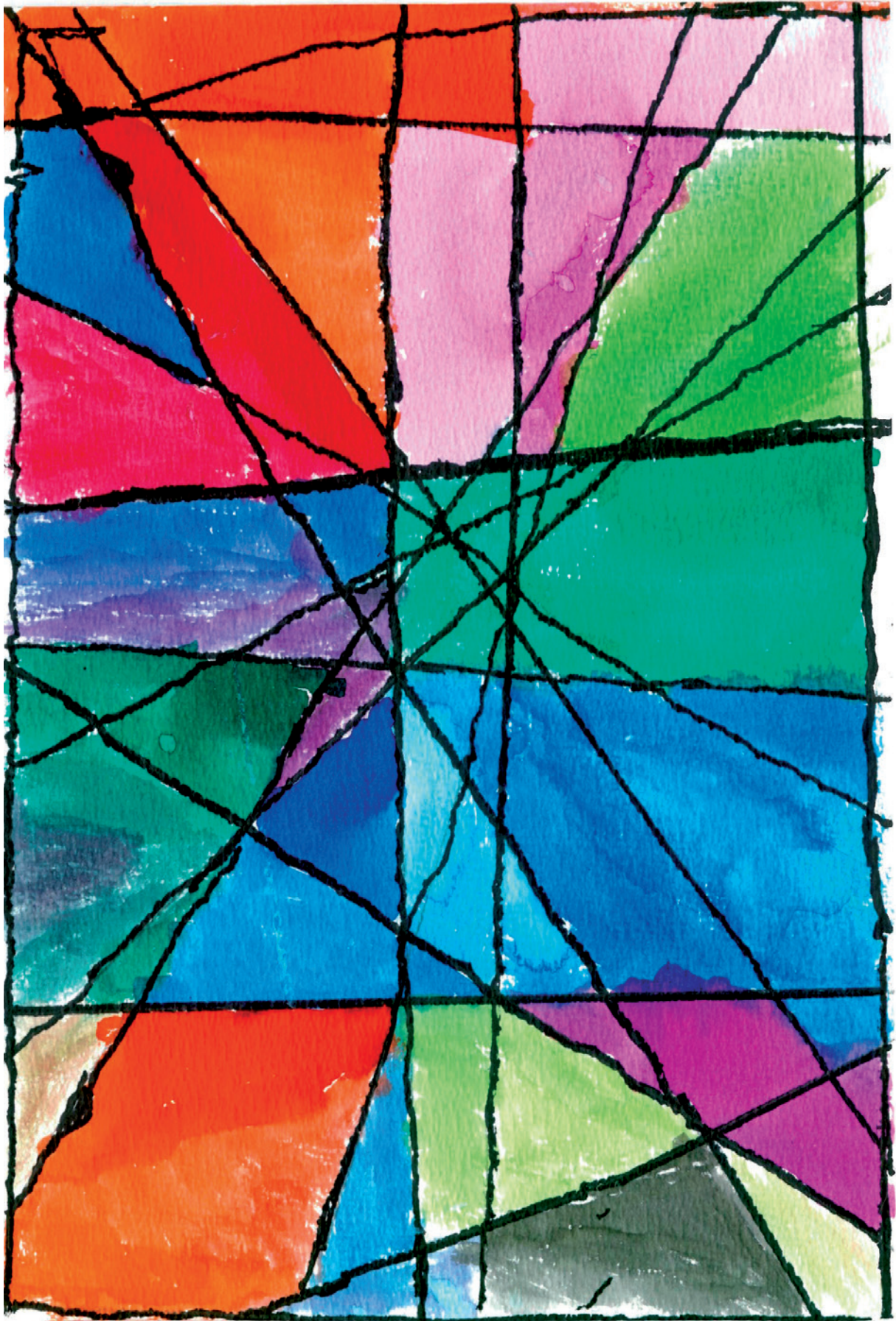
De nye vedtægter, den nye sekretariatsleder, de nye lokaler og det dobbelte medlemskab er nu uden de store besværligheder sat i værk, og vi oplever stor tilfredshed med det fra lilleskolernes side.

Vores "nye" sekretariatsleder, Sune, er ikke længere helt ny, men har været i foreningen i godt et år og dermed arbejdet med de aktiviteter, som foreningens arbejdsprogram har lagt op til. Sune har allerede et stort overblik og mange gode indfaldsvinkler og ideer, og i LS bestyrelse er vi helt trygge ved, at Sune har taget både ansvar og initiativ for foreningens arbejde. Det tager lang tid at lære næsten 60 lilleskoler at kende, og det er stadig vigtigt, at Sune bliver inviteret eller inviterer sig selv ud på de enkelte lilleskoler. Der er allerede mange skoler, der har haft besøg, f.eks. til et bestyrelsesmøde, en debataften eller bare en kop kaffe i dagligdagen, hvor Sune har hørt om, hvad der rører sig netop nu.

I sommer blev de nye lokaler på Vartov taget i brug. Her bor LS nu til leje hos Dansk Friskoleforening, og ud over de fortrinlige og centralt placerede lokaler, der bl.a. også kan bruges til møder af lilleskolerne, er der en stor videndeling i det kontor-fællesskab, der naturligt er mellem Sune og Peter Højgaard fra Dansk Friskoleforening. Herudover bruger formanden og bestyrelsen i Dansk Friskoleforening lokalerne jævnligt – alt sammen noget der fastholder det uformelle samarbejde mellem de to foreninger, som lilleskolerne nu er medlemmer af.

I det hele taget har Dansk Friskoleforening været meget large og hjælpsomme i det nye LS opstart: Udover en favorabel husleje for de nye lokaler har DF også bidraget til Sunes samlede ansættelsesforhold i de to foreninger. At vi herudover har haft to observatørpladser i DF's bestyrelse har været meget nyttigt for begge foreninger.

Hvordan kan vi i koret af de mange modsatrettede stemmer give vores egne holdninger og meninger om vores egen, enkelte lilleskole klarhed, form og retning?

*Lilleskolerne er en stærk, levedygtig bevægelse med historiske rødder
både i en medlevende, undersøgende og farverig skolepraksis og
i et kritisk og demokratisk skolesyn.*

Derfor vil vi som afslutning på overgangsperioden benytte lejligheden til at sige en ekstra tak for hjælpen til både Friskolernes Hus og Friskolernes bestyrelse. Set i bakspejlet har det været en forbilledlig proces, som vi alle kan være lidt stolte af.

LS' BESTYRELSES NYE ROLLE

Bestyrelsen har i årets løb diskuteret, hvad dens egen nye rolle i foreningen skal være. Det har været ganske naturligt, fordi bestyrelsen i den tidligere forening har været politisk baggrundgruppe for formanden og dermed givet ham/hende legitimitet og mandat til forhandlingerne med ministerier, skoleforeninger o.a. Sådan bliver det, som bekendt ikke fremover og spørgsmålet bliver da, hvad bestyrelsen så skal lave, og hvordan den skal arbejde - udover med de helt elementære opgaver som vedtægter og regnskab.

I bestyrelsen er vi nået frem til, at opgaverne er *kontakt, kommunikation* og *tværgående aktiviteter*.

1. Kontakt handler om, at bestyrelsen skal være nærværende og relevant for alle medlemsskoler, gerne gennem personlige besøg.

2. Kommunikation ved, at der blandt andet udgives et blad, så vi kan få øje på hinanden i lilleskolelandskabet – vi skal kunne spejle os i hinanden og have mulighed for at komme med pædagogiske bud på tidens udfordringer.

3. Aktiviteterne handler om at få etableret fælles uddannelse/kurser og skabt nogle meningsfulde events, der kan styrke deltagerens udgangspunkt for at lave lilleskoler og tjene som manifestationer af, at der er liv i bevægelsen.

Det betyder at bestyrelsen fremover bliver en arbejdende bestyrelse, som også arbejder mellem møderne med de opgaver, vi har besluttet. Derfor bliver det naturligt, at et kommende formandskab

i højere grad bliver repræsentativt indadtil – med andre ord at formand/næstformand kommer ud på medlemsskolerne.

Det er den siddende bestyrelses ønske, at nye kandidater til bestyrelsen vil arbejde indenfor den samme forståelse af bestyrelsens opgave.

Det kræver engagement, nærvær, frækhed og mod – fuldstændigt som det kræves for at kunne lave lilleskole.

TAK FOR SAMARBEJDET

Selvom vi ikke længere er en del af de rigtige skoleforeninger, vil vi gerne takke for det utrættelige arbejde, I gør for at varetage de frie skolers interesser i Danmark.

En særlig tak til Dansk Friskoleforening og Friskolernes Hus, særligt Peter Højgaard og Anne Simonsen for deres hjælp.

Tak for samarbejdet med den Frie Lærerskole og Det internationale Råd.

En særlig tak til de politikere, journalister og forskere, der engagerer sig i lilleskoleverden og lytter til vores synspunkter.

En skoleforeningsbestyrelse som Lilleskolernes Sammenslutning skal repræsentere medlemsskolerne, men skal også varetage foreningens drift og udvikling. Det kræver selvfølgelig de rette kompetencer, men også indsigt, holdninger, passion, diskussioner og beslutningskraft. Arbejdet i Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse i år har været fordelt og har trukket på alle medlemmernes frivillige ressourcer og engagement – det er dette engagement, der driver foreningen, men det bygger på de dedikerede lilleskolefolk ude på skolerne. Uden jer ville det ikke give mening.

På bestyrelsens vegne

Søren Erhard Hansen

Formand

DE SMÅ BØRNS SMIL

"Jeg gik mig over sø og land, der mødte jeg en gammel mand, han sagde så og spurgte så, og hvor har du så hjemme?"¹

Børnenes verden er i centrum, når vi laver skole: Vi skal gøre os umage med at forstå, hvad det er de vil, hvor det er de vil hen, hvad det er, de har brug for for at lære. Vi må hjælpe med at gøre plads, så de kan komme til at udfolde sig, sådan som de nu engang synes, det er vigtigt.

Når vi går i gang med dette arbejde, ved vi, at vejen derhen ikke altid er lige, den kan sno sig og vride sig, og vise sig at være blind, men vi må stole på, at vi kan, hvis vi bliver ved med at lytte til børnene og se vejen igennem deres øjne.

Børnenes stemme er vigtig for skolen. Som lyden af vinden, skal vi voksne lade os forstyrre af, hvad det er, den har at sige os. Stoppe op, tage os tid til at sætte os, lytte, lege med og prøve at forstå, hvad det er, de prøver at sige os.

Igennem legen skabes verden, lyspunkter opstår, glæden kommer, lyset indfinder sig. Og mødet. Det vidunderlige møde. Samklang. Lyden af små skridt der kalder - hvisker "kom!" Eventyret opstår, hittepåsomheden, rejsen ud i det ukendte. Alle børn vil gerne være sammen med. Alle voksne vil gerne være sammen med. For det er der, magien opstår - i mødet. Så står man der. Sammen. Og venter på det sker, eller måske sker det bare uden man behøver at vente, der hvor man allermindst ventede det.

En lille børnehaveklassedreng på knap seks år kigger op på mig og siger "Jassmil". Han er helt rødhåret og mangler den ene fortand, så kan jeg ikke lade være med at smile, så griner han stort og spørger om jeg vil se en bil, han har bygget.

Mødet. Ud af det blå og ud i det blå. Hvor skal vi hen? Vi skal se på en bil. Sammen. Det første møde. Han er glad og jeg er glad, og skatteki-sten kan åbnes.

"Jeg samler på de små børns smil, de små børns lyse smil og brød man op mit hjertes skal med bor med dirk med fill man fandt den største samling smil, der nogen tid er set/ man fandt det blide genskin af, hvad tusinde børn har læt..."²

Og det er det vi skal. Finde vej til de små børns smil, og til de store børns smil, og glæde og latter - for med det kommer styrken til at klare modgang, udfordringer, styrken til at mærke hjertet og vide hvilken vej man skal gå. Og således styrkes dannelsen af barnet igennem leg og lys og latter. Også selvom vi godt ved, at livet ikke kun er sådan.

Men vi kan stræbe efter de gyldne øjeblikke, hvor det hele giver mening og får betydning for os som individer og for os sammen i fællesskaber. For der, på dette fundament, kan man tage imod, flytte sig, gå nye veje, udfordre sig selv, lære nyt, forstå komplicerede sammenhænge - fordi man kan mærke, at man står godt, på noget godt, og ikke er alene, men er sammen med andre, ligesindede der alligevel er forskellige fra en selv. Der kan man mærke, at man tør tro på sig selv, tør tage skridt ud i luften og tro på at vingerne bær', at man ikke styrter i afgrunden. Derfra kan man flyve og danse og le. Derfra kan man blive alt hvad man drømmer om, og klappe i sine hænder når det lykkes, og fortryde, når det går galt. Derfra tør man lege og leve og lære...

Og snip snap snude, nu er den fortælling ude...

1. Gl. dansk sangleg / 2. Nis Petersen 1950

LILLESKOLEFESTIVAL = LILLESKOLEN I FESTIVALEN = DET ER *DE UNGE*, *SOM ER FESTIVALEN!*

Gudenåskolen stod for afvikling af Lilleskolefestivalen i 2016. Den 34. i Lilleskolernes historie.

Lilleskolebevægelsen har *"sejret sig ad helvede til godt"* (citater: Thomas Nielsen, tidligere formand for LO). Vi er blevet flere lilleskoler og rigtig mange flere børn i vore skoler. Der er flere nye voksne og færre 'gamle' kulturbærere. Det giver udfordringer for Festivalen, som jo vokser og vokser, men også tiden giver udfordringer.

I 2008 blev der udgivet et temanummer om Lilleskolefestivalen. Et skrift, som varmt kan anbefales at læse, for her er samlet festivalens DNA. Her udtrykker vores tidligere formand, Torben Berg, det således: *"Lilleskolefestivalen er læring og undervisningstænkning, der peger fremad."* (Publikation er tilgængelig på LS' hjemmeside).

Til Lilleskolefestivalen 2016 var der godt 1600 unge mennesker. Når så mange mennesker kan feste og hygge uden rusmidler og nogen form for konflikter, så er det ikke, fordi de er anderledes end andre unge ude i "virkelighedens verden"; men det er den kontekst og den ramme, de er i, der gør det! Hvis man iagttager de samme unge "ude" til fester og festivaler, så er rusmidler og konflikter også en del af deres adfærd – men dog formentlig (og forhåbentlig) i mindre omfang!

Heri har vi som Lilleskole et budskab – og dét at have et budskab er Lilleskolernes berettigelse.

Lilleskolerne har bud på dannelse og opdragelse i et fællesskab, hvor de voksne møder de unge med tillid, ligeværd og forventning om, at de unge er deltagere i et *fællesskab med indhold*. Et meningsfyldt indhold med udgangspunkt i

kvalitet og udvikling.

På festivalen er det musik, teater, fællesskab og formidling, som er de samlende aktiviteter, og som bidrager til sanselige og følelsesmæssige fælles oplevelser. Oplevelser, som løfter og bidrager til glad og positivt samvær og hensynsfuld adfærd. Derfor kan godt 1600 unge mennesker fra alle hjørner af Danmark være sammen i et åbent og positivt fællesskab uden nogen form for problemer!

LS FESTIVALEN ER EN FANTASTISK OPLEVELSE OG OGSÅ EN SVÆR FORTÆLLING

At forsøge at skrive sig ud af den oplevelse er en umulighed. Man skal have været der selv og været en del af oplevelsen – enten som elev, lærer eller forælder.

For den arrangerende skole er det en fælles skoleoplevelse, som man kun kommer til at opleve ganske få gange i en skolehistorie og i et skoleforløb.

Stort set alle forældre til vores 220 børn tog på forskellig vis del i opgaverne omkring arrangementet. Det er dét, der gør festivalen mulig for så relativt få midler.

Det, at alle på skolen på én gang står sammen om at løfte en fælles opgave, hvor alle sejl sættes til – det gør jo, at alle 1640 unge gæster får en helt sublim oplevelse og skolen rigtig megen positiv PR; men det væsentligste har været vores oplevelse af fællesskab. Vi har svært ved at få armene ned! Alle har givet, og alle har fået, men

fået mere, end man har givet: Det er dét, der skaber *lilleskoleånd* og sammenhold.

Da Gudenåskolen i 1990 stod for festivalen, var tiden, rammerne, myndighedernes regler og forberedelserne helt anderledes enkle. Mulighederne var ikke så store, og vi stillede ikke så mange krav. Lille scene, dårlige toiletforhold og civilforsvaret til at lave mad. Derfra og til 2006, hvor vi også stod som arrangør, og igen frem til i år, er der sket rigtig meget. Tidligere bidrog forældre med mere tid til selve planlægningen. Der er nu i 2016 kommet helt nye og detaljerede krav fra myndighederne, hvilket gør det nødvendigt, at opgaverne skal være synligt definerede for hjælperne. Så kommer hjælpen.

Der er skabt optimale forhold for aktiviteterne, det sanitære og stort fokus på maden: to store musikscener med professionelt udstyr, teatersal med professionel lyd, lys og gear, toiletvogne med døgnbemanning, et topmoderne udendørs festivalkøkken med store ovne, komfurer, køleskabe osv.

Der blev kræset helt vildt for de unge – så meget, at de fik burgere til natmad... *og trods dét ankom der alligevel en taxa til festpladsen med en pizza til en elev, som havde ligget i sit telt og bestilt den...:-)*

Rammerne havde meget høj kvalitet! Det understøttede og løftede helt klart den i forvejen meget høje kvalitet og store bredde som festivalen har både på musik siden som på teaterdelen. Der var mange og alsidige tilbud i formiddagens workshops, så ingen kunne sige med retfærdighed, der ikke var plads til dem.

En meget entydig holdning blandt vores forældre, der var omkring og servicerede de unge, var, at de unge var meget taknemmelige og utroligt høflige.

For Lilleskolerne er festivalen hjerteblod og en central begivenhed, og derfor skal der være rum for, at alle tager del og ansvar for udviklingen af festivalens fremtidige form, rammer og indhold.

Denne proces er sat i gang af Lilleskolernes Sammenslutning og en arbejdsgruppe. De har udgivet "Charter for lilleskolernes musik- og teaterfestival" samt Guidelines til inspiration for værter og skoler. Vi opbygger i fællesskab en vidensbank, så der med tiden kan blive en manual for de praktiske områder i planlægningen af festivalen og ikke mindst afstemning af forventninger skolerne imellem.

Fællesskabet og Lilleskolefestivalen skal bestå!!

Tak til de unge og deres lærere for deres positive forventninger og tillid, da vi stod for at arrangere festivalen.

Vi glæder os helt vildt til at komme til festival på Århus Friskole her i 2017.

Med kærlig hilsen og tak fra Ann, Nicolai og John, Gudenåskolen

FRA VISION TIL VIRKELIGHED

– en beretning om opstarten af Friskolen BørneBarnes Akademi

Tilbageblik fra 10 kilometers højde, med næsen mod Sydindien, hvor yoga og ayurvediske behandlinger venter. En ferie som er i høj kurs hos mig, da jeg bliver nulstillet, tanket op, så der igen er overskud til at være en del af en flok ildsjæle: Forældre, frivillige og lærere som alle arbejder for at vores nye skole kan slå dybe rødder i den østjyske muld, i udkanten af Århus.

Vores lilleskole startede ved Gro og Regitze, to visionære mødre, der begge var lidt misforstående over at deres kommende skolestartere kun havde udsigt til folkeskolen. En dag sagde Regitze til Gro: "Hvorfor starter vi ikke vores egen lille skole?". "Jaa, hvorfor ikke" sagde Gro, som er en igangsætter af natur. Det blev starten til denne vilde rejse fra vision til skole. Jeg kom hurtigt med i projektet, efter at have læst om dem i lokalavisen. At mærke deres entusiasme gjorde mig fuld af håb: Nu at have mulighed for at lave en skole med fokus på det enkelte barn, dets læring og ikke mindst livsglæde. Jeg har været folkeskolelærer i 20 år og har holdt meget af mit job som lærer, men jeg vidste bare, at tiden var til at trække i en anden retning end folkeskolen. Fremtidens børn fortjener bedre...

Meget vand er løbet i åen siden det forår i 2012, hvor Regitze og Gro's ide spirede. Højtragende samtaler i et forum af kompetente mennesker som ønskede at bidrage til at skabe et fundament for den pædagogiske essens i skolen. En berigende proces, som alle var ret høje over. Vi blev dog indhentet af virkeligheden, for nok havde vi idegrundlaget på plads, men vi havde ingen fysisk rammer! Alt i lokalom-

rådet Hjortshøj blev endevendt, vi løb næsen mod den mur der hed landzone!! "Der må I ikke starte". I disse modgangstider så vi tit hinanden i øjnene og spurgte: Vil vi fortsætte??? Men altid var svaret et klingende "JAAAA". Og endelig lykkedes det. Vi lejede et nedslidt FDF hus, som skulle have en kærlig hånd. Det gik som en leg i kraft af en gruppe entusiastiske forældre, med en drivkraft man sjældent oplever. De troede på skolen og ønskede et alternativ til den lokale folkeskole. En vild sommer med mange malerpletter på tøjet og uden meget ferie og belønningen var en klar skole – 15. august 2015, med 15 håbefulde børn, forældre, lærer. TV2 var inviteret, Dannebro gik til tops og flere måtte synke en ekstra gang.

Vi havde nu en skole og visionen skulle stå sin prøve ud i virkeligheden. 15 børn var lige så vi kunne klare 5. september og være berettiget til statstilskud. Min naive sjæl kunne ikke rigtig forstå at folk ikke stod i kø, for at skrive deres børn ind hos os.

Faktisk blev vi mødt med megen skepsis i lokalområdet: Kan man drive skole i et spejderhus? Udeskole? Aldersintegreret undervisning? Undervisning ud fra kompetencer? Læringsstile? Nærvær? Mindfulness/yoga? Hvad med fagligheden?

Usikkerheden var stor og spørgsmålene mange. En del blev ret provokerede, selvom jeg altid har udtrykt, at vi ikke er en protestskole mod folkeskolen, men at vi er et alternativ.

I løbet af vores korte liv er det også blevet klart for mig, hvor vigtigt det er, at der er en tradition for friskoler i et område. Nu træder

vi en sti, så det bliver nemmere for områdets børn, at få mulighed for at få en skolegang på en lilleskole.

Vi begynder også at høste af de frø vi har sået de seneste år. Vi nåede 24 børn 5. september i år og vi har nu 12 børn indskrevet til at starte i 0. klasse i 2017. Spejderhuset bliver skiftet ud med et permanent hus, det mest naturskønne område ved Elev (ja, det hedder området). Vi ser frem til et sted hvor vi kan få lov at slå rødder, fortsætte med at lave skole, hvor der er

plads til at være barn - tid til øjenkontakt og varme kram og ikke mindst at blive dygtig.

Det er så dejligt at åbne sin skolemail for tiden, tilmeldingerne strømmer ind, også for børn født i 2016. Folk har fået øje på os. De ved nu at vi overlever, de ved at vi vil noget med deres børn...vi vil uddanne dem, men også danne dem til nysgerrige, livsduelige mennesker som skal bære vores samfund videre. Vi er faktisk lidt stolte :-)

DE DANNENDE LÆRERE

Læreren starter bevægelser, viser sammenhænge og skaber spillerum

”Det var hans fornøjelse ved...Hvis en bold kom trillende ude i skolegården, så skød han den tilbage til os; han kunne ikke lade være med det. Der var andre lærere, der bare lod bolden trille og gjorde sådan her (kigger sig tilbage over skulderen).”

Citatet kommer fra en undersøgelse*, jeg har lavet om forbilledlige lærere, og citatet griber om essensen i undersøgelsen. Læreres evne til at gribe nuet og spille bolden tilbage eller videre bliver fremhævet som betydningsfuldt for, om eleverne kan mærke, at læreren er med dem eller mod dem. Det gør en forskel, om ”min” lærer tror på, at ”jeg” kan og har tillid til ”mig” som et ligeværdigt individ, indspundet i magtforholdet, der altid er tilstede mellem lærer og elev - og mellem eleverne og skolen.

Lærings- og dannelsesrummet ligger i fordybelsens rum, fortælles det i fortællingerne om de forbilledlige lærere - dér, hvor man kan øve sig, samt i lærerens interaktion med børnene og mellem børnene. Læreren måde at skabe rum og interagere på skaber betydninger for alle børn, og det skal vi holde fast i.

”Børnene” i undersøgelsen beskriver deres betydningsfulde lærere som fortællende, som dem, der forbinder stoffet til livet, og får tankerne til at reflektere stoffet. Disse lærere beskrives som tilstedeværende og som nogen, man kan regne med. De var stabile og stod der, på trods af barnets modstand og kampe, og udstrålede ”det skal nok gå”. De tog gerne en diskussion, hvor man skulle argumentere, og hvor man blev lyttet til - og det gjorde, at eleven oplevede sig taget alvorligt. Det er disse forbilledlige lærere, eleverne taler om nu, hvor de er blevet voksne. Det er dem, de lærte noget af, om livet og om fag, og ikke mindst om sammenhængene mellem livet og fag. De var med til at danne dem til dem, de var - og er.

Det, der synes at være kendetegnende for disse forbilledlige lærere, er, at de er *tydelige*, med hver deres *særegenhed*, de har *mod* til at være sig selv og til at forbinde fag og liv, de *glæder sig over* at være sammen med eleverne, og så synes de at være fulde af *vilje til* at ville danne dem til livet.

Ifølge ”børnene” i denne undersøgelse er en forbilledlig lærer *én, der vil noget med noget med nogen, og én, der skaber betydninger - med vilje*. Læreren er med til at starte bevægelser, vise sammenhænge og skabe spillerum, som rækker ud i fremtiden og skaber betydninger i livet. Det stiller krav til lilleskolerne, for vil vi noget med elevernes dannelse og læring, må lærerne have bevægelsesfrihed og mulighed for at anvise sammenhænge og skabe spillerum – og modet til at ville det i fællesskab og samspil – på baggrund af lilleskolens værdier – frit fortolket og i fællesskabets ånd.

*Replikken stammer fra en undersøgelse af voksnes barndomsfortællinger om deres forbilledlige lærere. Undersøgelsen dannede grundlag for mit kandidatspeciale fra Aarhus Universitet: ”At spille en rolle i andres liv. Om den pædagogiske kunst at ville noget med noget med nogen” (2016).

MÅL, MÅLINGER OG MÅLSTYRING

2016's årstema i Lilleskolernes Sammenslutning

I Lilleskolernes Sammenslutning har vi i 2016, som noget nyt, arbejdet med et årstema. Ideen med et årstema er at sætte ekstra fokus på et aktuelt tema, som på forskellig vis spiller ind på og har betydning for lilleskolerne; for lilleskolernes praksis og plads og rolle i samfundet. Årstemaet handler ikke om at kanonisere en bestemt praksis, men om at finde og dyrke noget, der er interessant og relevant at forholde sig til, for mere og flere end den enkelte skole. En art rød tråd, som kan bidrage til at vi, lilleskolerne, kan fastholde og udvikle et fremsynet bud på skolen til i dag og til i morgen.

I 2016 var årstemaet *Mål, målinger og målstyring* og hvad der ligger i det felt hos lilleskolerne. Som skoler i og af samfundet, så står lilleskolerne også overfor den tætte relation mellem målinger og politik, økonomi og pædagogik, som har domineret det danske og internationale uddannelseslandskab især siden 00erne. Med en stærk fortælling om videnssamfundet, globalisering, den asiatiske tiger, m.m., har man fra politisk hold krævet faglig oprustning og klare svar på om landets børn og unge lærer nok og lærer hurtigt nok. Man har med andre ord søgt enkle svar på en kompleks størrelse: uddannelse.

Lilleskolerne har været og er en vigtig modstemme ift. at fastholde skole og uddannelse som komplekse størrelser, der altid har at gøre med levende 'materiale', det vil sige med menneskelige subjekter og ikke livløse objekter. Som W.B. Yeats har formuleret det, så handler uddannelse ikke om at fylde en spand, men om at tænde en ild, et bål.

Til *Lederiet*, et kursus for lærere og ledere over to dage i efteråret, stillede vi spørgsmålene:

Hvad er målet med skolen og hvordan sætter vi mål for det, der går for sig? Vi havde blandt andet besøg af Keld Skovmand og Niels Jakob Pasgaard, som hjalp os med at sætte ord og retning på, hvordan vi som lilleskoler kan forholde os aktivt til det aktuelle målparadigme; hvad det består i og af og hvad de ledelsesmæssige og skolemæssige implikationer, for den enkelte skole og for lilleskolerne som skoleform, er.

Til *Regionsmøderne* for bestyrelserne og den daglige ledelse, zoomede vi ind på relationen mellem faglighed og fællesskab og det pres som er på begge disse størrelser i en tid, hvor undervisningens formål i stigende grad konstrueres som den effektive produktion af på forhånd definerede 'læringsresultater' i et mindre antal fag og/eller med henblik på en begrænset række identiteter såsom den gode borger eller den effektive livslangt lærende. Hvordan håndterer vi dette vilkår ude på skolerne og hvordan får skolens ledelse – bestyrelsen såvel som den daglige pædagogiske ledelse – etableret og fastholdt et godt og konstruktivt samarbejde på det pædagogiske område?

Vi håber at årstemaet kan fungere som ét blandt flere håndtag til at arbejde med og kvalificere den enkelte skoles praksis, hvordan vi gør og hvorfor vi gør som vi gør, når vi laver lilleskole. Og det i forlængelse heraf helt afgørende: Klæde os på i debatten om, hvad god skole er. Som lilleskoler og frie grundskoler er det jo et helt afgørende spørgsmål, som vi skal turde at stille åbent og eksplicit, som et normativt spørgsmål om mål, formål og værdier. For hvis ikke vi stiller og svarer på spørgsmålet, så gør andre og meget tyder på, at deres svar ikke er for børn.

UDEN MÅL OG MED

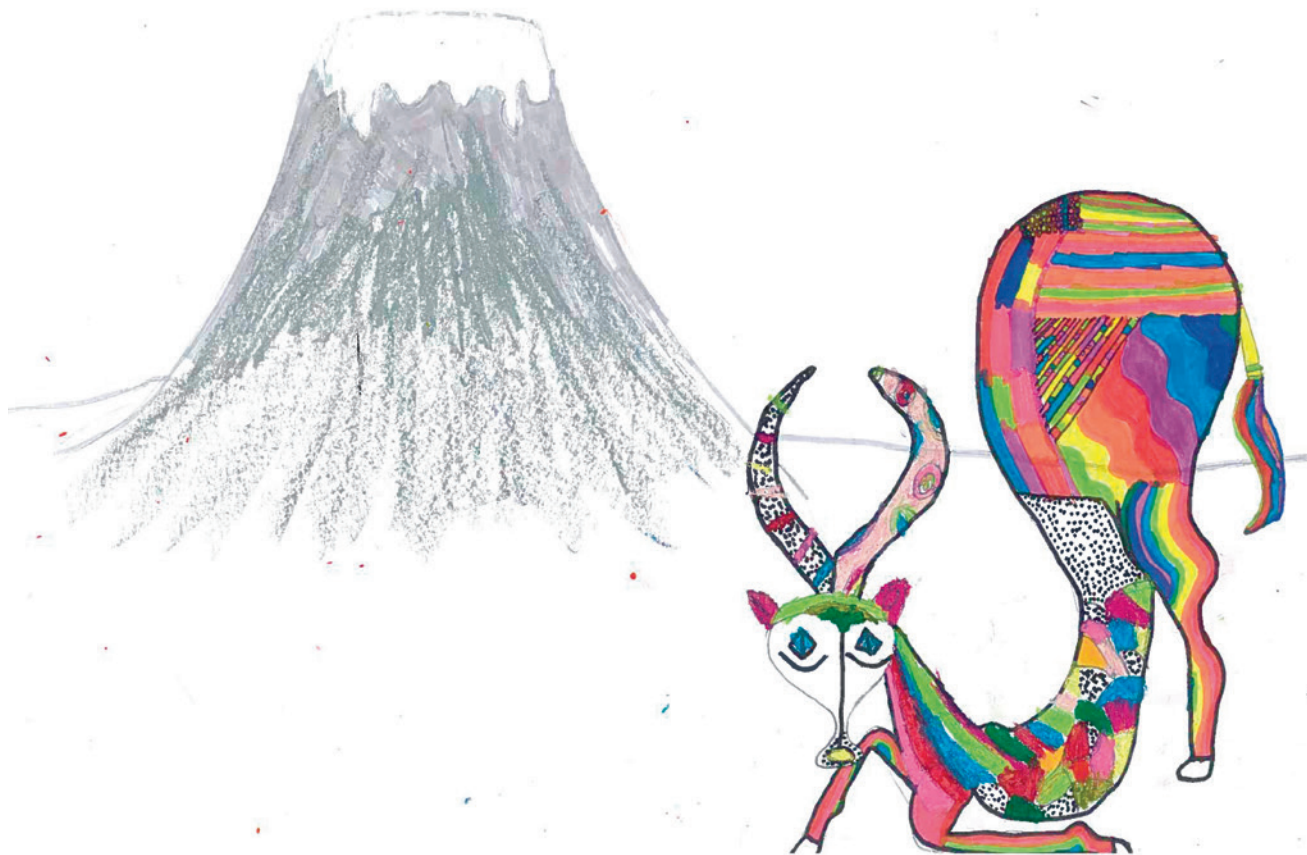
– *frie skoler i frit spil?*

Jeg udgav i det forgangne år en bog om forenkledede Fælles Mål og ”læringsmålstyret undervisning” (Skovmand 2016). Bogen gav anledning til en del debat og presseomtale. Det skyldtes væsentligst, at mine analyser viste, at der med forenklingen af Fælles Mål faktisk ikke er sket en forenkling, og at der ikke er nogen evidens for, at ”læringsmålstyret undervisning” virker. Forenklingen af Fælles Mål skulle i henhold til det politiske forlig om folkeskolereformen indebære, at både ”omfanget og antallet af Fælles Mål” skulle ”reduceres og forenkles væsentligt” (Aftaleparterne 2013: 9), og et eksempel indikerede, at der for et fag som matematik ville ske en reduktion fra ”et trykt faghæfte” på 89 sider til en ”dynamisk vidensportal” på 10-15 sider, og at målene i den forbindelse ville blive reduceret fra ”over 100” til ”20-25” (Undervisningsministeriet 2013: 11).

Virkeligheden viste sig at blive en anden. Jeg opgjorde antallet af mål i bekendtgørelsen, der indeholder alle bindende mål for folkeskolens obligatoriske fag og emner, til 3.990, hvilket repræsenterer en forøgelse på godt 50 % (fra 2.622 i den foregående bekendtgørelse). For matematiks vedkommende indebar forenklingen, at antallet af mål steg fra 202 til 294, og det samlede omfang af de bindende og vejledende tekster blev tæt ved tredoblet. Denne forøgelse udgør selvsagt et politisk problem, fordi det politiske mål om at forenkle således ikke er nået, og der dermed sås tvivl om, hvilken status politiske aftaler har i vores samfund. Forøgelsen udgør samtidig et praktisk problem, fordi Fælles Mål er blevet vanskeligere at overskue for brugerne.

Parallelt hermed undersøgte jeg forekomsten af målformuleringer på det højeste taksonomiske niveau. Det gjaldt fx formuleringer, der ikke alene fordrer eleverne kognitivt, men også vedrører deres demokratiske dannelse: ”forholde sig til” og ”reflektere”. Begge formuleringer forekommer i langt mindre grad i den forenkledede version af Fælles Mål, end de gjorde i Fælles Mål 2009 (forekomsterne af de to termer faldt fra hhv. 105 til 39 og 64 til 13). Da jeg var klar over, at jeg ikke kunne lade det blive ved enkeltstående eksempler, lavede jeg målinger af det taksonomiske gennemsnit i de to bekendtgørelser. Målingerne viste et fald til et niveau solidt under middel, skønt både Undervisningsministeriet og de to eksperter, ministeriet brugte, har hævdet, at niveauet er hævet fra middel til over middel (Rasmussen & Rasch-Christensen 2015: 121).

Dette fald udgør også et politisk problem, fordi eleverne vanskeligt kan blive dygtigere af den målstyrte undervisning, når målene generelt og gennemsnitligt er formuleret på et lavt niveau. Man kan her konstatere, at et væsentligt mål med reformen – ”at alle elever skal blive så dygtige, som de kan” – tilsyneladende ikke er opnåeligt med de valgte midler. Min seneste konklusion er, at Undervisningsministeriet i forbindelse med reformen har valgt den forkerte slags læringsmål, nemlig mål for ”konkrete færdigheder” (ikke konkrete kundskaber eller intelligent viden) (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2016: 13). Rene færdighedsmål er faktisk den slags mål, som ifølge evidensprofeten John Hattie har den ringeste effekt overhovedet (Skovmand 2017).

Hvad betyder dette for lilleskolerne og de frie skoler, hvis undervisning jo skal stå mål med folkeskolen? Mit svar vil være, at de frie skoler naturligvis skal respektere fagformål og de overordnede kompetencemål, men at de samtidig skal gøre tre ting for at bevare deres identitet og værne om deres tradition og det skolesyn, de er rundet af.

For det første skal de frie skoler arbejde med at tydeliggøre, hvad der er deres skolers formål. I processen med at forenkle Fælles Mål og forsøget på at målstyre undervisningen er skolens formål gledet i baggrunden. Men holder vi – alene eller primært – skole for at optimere elevernes læringsudbytte på baggrund af løbende målinger heraf? Det gør vi faktisk ikke ifølge skolens formål, som det er fastsat i folkeskoleloven. Og

det er jo primært formålet, de frie skoler skal stå mål med og arbejde med at indløse.

For det andet bør de frie skoler inden for den ramme, som folkeskolens og skolernes egne formål, fagenes formål og kompetencemål sætter, forenkle de mange færdigheds- og vidensmål til et begrænset antal mål for hvert kompetenceområde og trinforløb. Dette arbejde kan foregå både på foreningsniveau og på det lokale skoleniveau.

For det tredje kan de frie skoler ikke nøjes med at stå mål med folkeskolen. De er nødt til at formulere mål, der fordrer eleverne på helt andre niveauer, og stiller krav til eleverne om at tilegne sig og bemestre viden om verden, der sætter dem i stand til at færdes i verden som alsidigt dannede og myndige medborgere.

Keld Skovmand stod for den første dag ved Lederiet 2016 – Mål, målinger og målstyring, onsdag den 26. oktober, 2016 på Holbæk Lille Skole.

LITTERATUR

Aftaleparterne 2013: Aftale mellem regeringen (Socialdemokraterne, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti), Venstre og Dansk Folkeparti om et fagligt løft af folkeskolen.

Rasmussen, Jens & Rasch-Christensen, Andreas 2015: "Målstyring: nye Fælles Mål", s. 113-132 i: Jens Rasmussen, Claus Holm & Andreas Rasch-Christensen (red.): Folkeskolen – efter reformen. København: Hans Reitzel.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2016: Arbejdet med læringsmål i folkeskolen. Vejledning. Hentet maj 2016. Tilgængelig på: http://www.emu.dk/sites/default/files/L%C3%A6ringsm%C3%A5lstyret%20undervisning%20i%20folkeskolen_vejledning.pdf.

Skovmand, Keld 2016: Uden mål og med – forenklede Fælles Mål? København: Hans Reitzels Forlag.

Skovmand, Keld 2017: "Forenklingen af John Hattie og Fælles Mål", s. 35-61 i: Jørn Bjerre m.fl.: Hattie på dansk. Evidenstænkningen i et kritisk og konstruktivt perspektiv. København: Hans Reitzel.

Undervisningsministeriet 2013: Forenkling af Fælles Mål. Master for forenkling af Fælles Mål. København: Undervisningsministeriet.

AT STÅ MÅL MED SIT EGET FORMÅL

Med folkeskolereformen og de forenklede Fælles Mål er der gennemført et paradigmeskifte inden for den danske skoleverden. Frem for at tage afsæt i et indhold, skal undervisningen nu tage afsæt i kompetencebaserede beskrivelser af de adfærdsmønstre, som man ønsker at eleverne skal kunne udvise efter endt undervisning.

Paradigmeskiftet knytter sig til en gammel diskussion, der står mellem en dannelsesorienteret kundskabsskole, der har rod i den tyske dannelsesestænkning, og en kompetenceorienteret målstyringskole, der har rod i amerikansk behaviorisme. Skiftet er funderet i en PISA-inspireret politisk frygt for, at udbyttet af vores skoler ikke er godt nok til at vi kan klare os i den internationale konkurrence.

Problemet med at lave skole med afsæt i en sådan frygt er, at man mister blikket for, hvad en skole er og bør være. Fremfor at bidrage til elevernes almene dannelse, indsnævres skolens opgave til at handle om at give eleverne de kompetencer, som man tror de har brug for, for at kunne gennemføre en uddannelse eller bidrage på arbejdsmarkedet. Indsnævringen er dybt problematisk, for det er *ikke* skolens primære formål at (re)producere uddannelses- og arbejdsmarkedssparate konkurrencestatssoldater.

Skolens formål er derimod at *undertrykke* den politiske frygt og de medfølgende idéer om, at der er behov for at udvikle helt bestemte kompetencer. Skole betyder oprindeligt ”fri tid”, og skolen må netop være et sted for dette; tid, der er fri af samfundets umiddelbare behov, tid, der suspenderer de politiske krav om et bestemt læringsudbytte og udvikling af bestemte kompetencer. Det er kun når skolen gør sig fri af tidsåndens bindinger, at den kan samle fortid og fremtid i frie perspektiver på den verden vi er fælles om, og det er først da, den kan bidrage til det enkelte menneskes frie dannelse og til en fri genskabelse af vores samfund.

For folkeskolen er det i den aktuelle situation ikke let at skabe et sådant rum for fri tid. Folkeskolen er blevet statens skole, og eleverne betragtes som statens kommende arbejdskraft. Alt styres efter centralt besluttede læringsmål, der binder samtalen om vores fælles verden til forudbestemte svar. Folkeskolen er blevet det modsatte af ”fri tid”.

Hvis den samme udvikling får lov at udfolde sig på de frie skoler, mister de deres berettigelse. De frie skoler blev skabt med det formål at udgøre et alternativ til den statslige skole. De frie skoler må derfor finde modet til først og fremmest at stå mål med deres eget formål: At være et rum for fri tid, som sikrer muligheden for det enkelte menneskes frie dannelse og for samfundets frie genskabelse. Det er dét, vi har brug for.

Niels Jakob Pasgaard deltog med oplæg til dag 2 ved Lederiet 2016 – Mål, målinger og målstyring, onsdag den 30. november, 2016 på Lilleskolen i Odense.

PROGRESSIV PÆDAGOGIK - EN KLASSIKER FYLDER 100 ÅR

I 2016 blev hundredåret for udgivelsen af den amerikanske filosof John Deweys (1859-1952) progressive pædagogiske hovedværk *Demokrati og uddannelse* fejret landet over. Når hundredåret for Deweys værk er værd at fejre, er det ikke kun, fordi Deweys tænkning historisk set har haft en betydelig indflydelse på den danske reformpædagogik, som bl.a. er en del af lilleskolernes grundlag, men også fordi mange af Deweys tanker stadig virker aktuelle og relevante i dag.

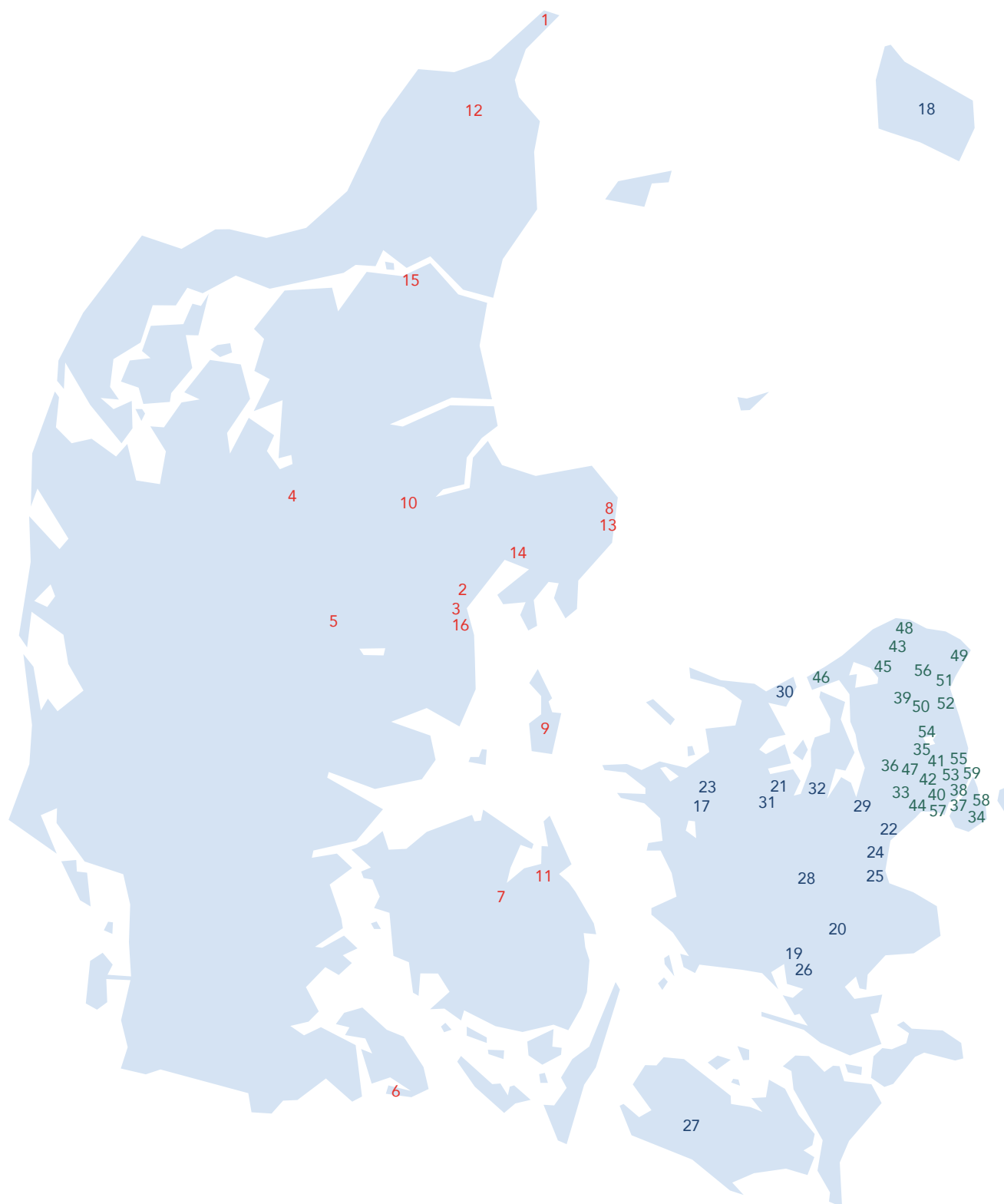
Som titlen *Demokrati og uddannelse* antyder, var en af Deweys kongstanke, at uddannelse skal være demokratisk. Som han så det, var det derfor ikke nok, at eleverne blot fik *teoretisk* viden om demokrati. Nej, selve skolen skulle være et lille demokratisk samfund, så eleverne kunne lære demokrati *i praksis* ved bl.a. selv at være med til at bestemme, hvad de skulle beskæftige sig med. For Dewey betød det demokratiske fokus også, at det var vigtigt for børnene at arbejde sammen i grupper, så de lærte at tage hensyn til hinanden. Som en naturlig konsekvens af fokuset på elevernes medbestemmelse og gruppearbejdet, førte Deweys tænkning også til et opgør med den autoritære lærerrolle og det strengt disciplinerede klasselokale. I Deweys optik blev læreren således en ligeværdig vejleder, hvis autoritet lå i hans eller

hendes større viden om det, som eleverne var interesserede i, snarere end i diverse magtbeføjelser, ligesom det traditionelle klasselokales endeløse rækker af ens borde blev brudt op, så der blev plads til de praktiske aktiviteter og eksperimenter, som Dewey også lagde stor vægt på. Endelig førte Deweys fokus på demokrati ham også til at svække adskillelsen mellem skole og samfund, idet han foreslog, at eleverne – bl.a. igennem udflugter og lejrskoler - fik mulighed for på kritisk vis at beskæftige sig med de samfundsfænomener, som de allerede kendte til og interesserede sig for uden for skolen.

Når Dewey og *Demokrati og uddannelse* også er relevant i dag, skyldes det ikke mindst, at vi her kan hente nogle perspektiver på at lave skole, der har brodt mod vor tids såkaldte ”konkurrencestat”, hvor målstyring, test og fremdrift synes at være de pædagogiske løsener. I det lys er Deweys tanker om demokrati og uddannelse en ligeså vigtig modstemme til den dominerende uddannelsestænkning som de var for 100 år siden. Og selv om vi kan håbe, at situationen ser anderledes ud i 2116, når bogen fylder 200 år, bliver den drøm nok kun opfyldt, hvis vi i de mellemliggende år bliver ved med at sætte *Demokrati og uddannelse* på dagsordenen - i den aldrig fuldenbte bestræbelse på at lave den bedste skole for vores børn.

MEDLEMS- SKOLERNE 2017

JYLLAND OG FYN:

1) Brovandeskolen

Oprettet 1977, 0. - 9. kl., 199 elever
Nedre Mosevej 100, 9990 Skagen
Tlf.: 9844 4884
Brovandeskolen@brovandeskolen.dk
www.brovandeskolen.dk
Formand: Pia Karlsen
Skoleleder: Helle Stenbakken

2) Børnenes Akademi

Oprettet 2013, 0. - 9. kl., 24 elever
Møgelgårdsvej 27, 8520 Lystrup
Tlf.: 2234 8788
kontakt@boernesakademi.dk
www.boernesakademi.dk
Formand: Jørgen Nielsen
Skoleleder: Lise Stau Krantz

3) Børnenes Friskole

Oprettet 1983, 0. - 9. kl., 211 elever
Næringen 98, 8240 Risskov
Tlf.: 8610 9545
kontoret@boernesfriskole.dk
www.boernesfriskole.dk
Formand: Jonas Baggesen
Skoleleder: Peter Leth Andresen

4) Friskolen i Viborg

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 192 elever
Ammunitionsvej 5, 8800 Viborg
Tlf.: 8662 0042
info@friskolen-viborg.dk
www.friskolen-viborg.dk
Formand: Peter Lohmann
Skoleleder: Henrik Andersen

5) Gudenaaskolen

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 222 elever
Brunhøjvej 9, 8680 Ry
Tlf.: 8689 1759, Fax: 8689 0860
gudenaaskolen@gudenaaskolen.dk
www.gudenaaskolen.dk
Formand: Rikke Larsen
Skoleleder: John Eriksen

6) Kegnaes Friskole

Oprettet 2003, 0. - 9. kl., 103 elever
Østerbyvej 11, 6470 Sydals
Tlf.: 7440 5294
kontoret@kegnaes-friskole.dk
www.kegnaes-friskole.dk
Formand: Jesper W. Rybicki Ibsen
Skoleleder: Jens Billum

7) Lilleskolen Odense

Oprettet 1974, 0. - 9. kl., 226 elever
Blåbærvej 43, 5260 Odense S
Tlf.: 6613 2028
lilleskolen.odense@teliamail.dk
www.lilleskolenodense.dk
Formand: Henrik Lund Nielsen
Skoleleder: Inger Kvist

8) Norddjurs Friskole

Oprettet 1981, 0. - 9. kl.,
220 elever
Lergravsvej 4, 8500 Grenå
Tlf.: 8630 9565
kontoret@norddjurs-friskole.dk
www.norddjurs-friskole.dk
Formand: Kim Pertou Andersen
Skoleleder: Dorte Albæk

9) Onsbjerg Lilleskole

Oprettet 2003, 0. - 9. kl., 71 elever
Stadionsvej 4, 8305 Samsø
Tlf.: 8659 6979
kontor@onsbjerglilleskole.dk
www.onsbjerglilleskole.dk
Formand: Ann Nørgaard
Skoleleder: Jacob Mohr Nielsen

10) Randers Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 215 elever
Tøjhusavevej 28-30, 8900 Randers
Tlf.: 8642 2010
rls@randerslilleskole.dk
www.randerslilleskole.dk
Formand: Gina Renosto
Skoleleder: Peter Engelbrekt Knøss

11) Rynkeby Friskole

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 47 elever
Kirkevej 5, 5350 Rynkeby
Tlf.: 6539 1505
kontoret@rynkeby-friskole.dk
www.rynkeby-friskole.dk
Formand: Bent Jensen
Skoleleder: Rasmus Grauenkjær

12) Sindal Privatskole

Oprettet 2011, 0. - 7. kl., 89 elever
Tislumvej 2-4, 9870 Sindal
Tlf.: 9623 0030
ahc@sindalprivatskole.dk
www.sindalprivatskole.skoleintra.dk
Formand: Søren Sloth
Skoleleder: Ann Haugaard
Christiansen

13) Skolen.com

Oprettet 2009, 0. - 9. kl., Bh,
61 elever
Homåvej 4, 8500 Grenå
Tlf.: 8633 1071
kontakt@skolen.com
www.skolen.com
Formand: Karen Krogh
Skoleleder: Kristina Holt

14) Syddjurs Friskole

Oprettet 1980, 0. - 9. kl.,
176 elever
Molsvej 80B, 8410 Rønde
Tlf.: 8636 5252
bogholder@syddjursfriskole.dk
www.syddjursfriskole.dk
Formand: Inge Ulsted Sørensen
Skoleleder: Else Marie Hansen

15) Aalborg Friskole

Oprettet 1980, 0. - 9. kl., 232 elever
Sohngårdsholmsvej 47
9000 Aalborg
Tlf.: 9814 7033
kontor@aalborg-friskole.dk
www.aalborg-friskole.dk
Formand: Rikke Palmgreen
Skoleleder: Nicolai Lange

16) Århus Friskole

Oprettet 1952, 0. - 9. kl., 205 elever
Søholmsvej 13, 8260 Viby J
Tlf.: 8628 3354
kontor@aarhus-friskole.dk
www.aarhus-friskole.dk
Formand: Kristian Lassen
Skoleleder: Marie Ludvigsen

SJÆLLAND OG ØERNE:

17) Bregninge Bjergsted Friskole

Oprettet 2004, 0. - 9. kl., 126 elever
Bregningevej 25, 4450 Jyderup
Tlf.: 5929 1342
kontoretbbfs@gmail.com
www.bbfs.dk
Formand: Trine Jørgensen
Skoleleder: Trine Stampe

18) Friskolen Østerlars

Oprettet 1964, 0. - 9. kl., 136 elever
Nybrovej 42, 3760 Gudhjem
Tlf.: 5649 8280
info@friskolen-oesterlars.dk
www.friskolen-oesterlars.dk
Formand: Tonni Kofoed Mogensen
Skoleleder: Kira Lintrup Jensen

19) Hammer Frie Privatskole

Oprettet 2014, 0. - 9. kl., 95 elever
Hammer Skolevej 7, 4700 Næstved
Tlf.: 4217 1184
skolen@vores-skole.dk
www.hammerfrieprivatskole.dk
Formand: Bent Illum
Skoleleder: Line Illum Mundus

20) Haslev Privatskole

Oprettet 1973, 0. - 10. kl., 425 elever
Jens Chr. Skovs Vej 3, 4690 Haslev
Tlf.: 5631 2969
adm@haslevprivatskole.dk
www.haslevprivatskole.dk
Formand: Lisette Jensen
Skoleleder: Gitte F. Kehl

21) Holbæk Lille Skole

Oprettet 1981, 0. - 10. kl, 301 elever
Stenhusvej 22 A, 4300 Holbæk
Tlf.: 5945 0045
lilleskole@hls.dk
www.hls.dk
Formand: Jane Hørlyck Thomsen
Skoleleder: Calle Nørvig

22) Hundige Lille Skole

Oprettet 1968, 0. - 10. kl., 231 elever
Hundige Bygade 10, 2670 Greve
Tlf.: 4397 4300
kontor@hundige-ls.dk
www.hundige-ls.dk
Formand: Pernille Ødum Halse
Skoleleder: Lars Støchel-Hinnum

23) Højbo Friskole

Oprettet 1974, 0. - 9. kl., 193 elever
Kalundborgvej 49, 4591 Føllenslev
Tlf.: 5929 1438
kontor@hoejbo-friskole.dk
www.hoejbo-friskole.dk
Formand: Kirsten Justiniano
Skoleleder: Jeanne S. Andersen

24) Jersie Privatskole

Oprettet 2013, 0. - 9. kl., 93 elever
Åsvej 1, 2680 Solrød Strand
Tlf.: 53715900
ulrik@jersieprivatskole.dk
www.jersieprivatskole.dk
Formand: Casper Jensen
Skoleleder: Rikke McEwan

25) Køge Lille Skole

Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 217 elever
Egøjvej 130, 4600 Køge
Tlf.: 5665 0504
adm@klis.dk
www.klis.dk
Formand: Bjarne Jønsgård
Skoleleder: Annette Falk Helmer

26) Næstved Fri Skole

Oprettet 1998, 0. - 10. kl., 112 elever
Havrebjergvej 3 Rislev
4700 Næstved
Tlf.: 5570 1054
friskole@hotmail.com
www.naestved-fri-skole.dk
Formand: Siri Steinholtz
Skoleleder: Jeannie H. Andersen

27) Reventlow Lille Skole

Oprettet 1999, 0. - 10. kl., 76 elever
Torebyvej 7, 4920 Søllested
Tlf.: 5461 6626
reventlow_lille.skole@adr.dk
www.rls-lolland.dk
Formand: Paul Svensson
Skoleleder: Mette Green

28) Ringsted Lilleskole

Oprettet 2012, 0. - 9. kl., 201 elever
Næstvedvej 349 B, 4100 Ringsted
Tlf.: 8230 4100
kontor@ringsted-lilleskole.dk
www.ringsted-lilleskole.skoleintra.dk
Formand: Lone Mortensen
Skoleleder: Konrad Kriescher

29) Roskilde Lille Skole

Oprettet 1964, 0. - 10. kl., Bh,
233 elever
Gundsøllevej 50, 4000 Roskilde
Tlf.: 4678 7238
rls.lilleskole@rls.dk
www.roskidelilleskole.dk
Formand: Thomas Ryhl
Skoleleder: Søren Erhard Hansen

30) Rørvig Friskole

Oprettet 1968, 0. - 10. kl., 150 elever
Søndervangsvej 43, 4581 Rørvig
Tlf.: 5991 8337
info@rorvigfriskole.dk
www.rorvigfriskole.dk
Formand: Franz Reich Jensen
Skoleleder: Anne Marie Sandager

31) Sdr. Jernløse Lilleskole

Oprettet 1998, 0. - 7. kl., Bh,
145 elever
Sdr. Jernløsevej 51, 4420 Regstrup
Tlf.: 3068 1756
kontor@sj-lilleskole.dk
www.sj-lilleskole.dk
Formand: Lasse Gulstad Larsen
Skoleleder: Tonny Tang Christiansen

32) Sofiehøj Friskole

Oprettet 2012, 0. - 7. kl., 196 elever
Hornsherrødvej 446
4070 Kirke Hylling
Tlf.: 4640 0171
kontoret@sofiehøjfriskole.dk
www.sofiehøjfriskole.dk
Formand: Heidi H. Jørgensen
Skoleleder: Elisabeth Haulund

KØBENHAVN OG NORDSJÆLLAND:

33) Albertslund Lille Skole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 215 elever
Herstedøster Skolevej 28,
2620 Albertslund
Tlf.: 4345 1230
info@albertslundlilleskole.dk
www.albertslundlilleskole.dk
Formand: Anette S. Pedersen
Skoleleder: Trine Nielsen

34) Amager Lille Skole

Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 229 elever
Rodosvej 47, 2300 København S
Tlf.: 3259 1390
info@amagerlilleskole.dk
www.amagerlilleskole.dk
Formand: Jens Bald
Skoleleder: Maja Løvskov

35) Bagsværd Friskole

Oprettet 1957, 0. - 9. kl., 206 elever
Skovalleen 6, 2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 4335
kontor@b-friskole.dk
www.bagsvaerdfriskole.dk
Formand: Ursula Kit Dybmose
Skoleleder: Mads Aarø-Hansen

36) Ballerup Ny Skole

Oprettet 1973, 0. - 10. kl.,
183 elever
Tvendagervej 4, 2750 Ballerup
Tlf.: 2965 2351
kontor@ballerupnyskole.dk
www.ballerupnyskole.dk
Formand: Susanne Lang Kristensen
Skoleleder: Anne Knudsen

37) Byens Skole

Oprettet 1971, 0. - 9. kl., 466 elever
Høffdingsvej 75, 2500 Valby
Tlf.: 3616 7746
byens@byens-skole.dk
www.byens-skole.dk
Formand: Nils Riske
Skoleleder: Morten May

38) Børneuniversitetet

Oprettet 1995, 0. - 10. kl., 293 elever
Valdemarsgade 14, 1665
København V
Tlf.: 3325 3405
info@borneuni.dk
www.borneuni.dk
Formand: Jakob de Lemos
Skoleleder: Gitte Svenning

39) Den Alternative Skole

Oprettet 1981, 7. - 10. kl., 106 elever
Rønbjerg Allé 2, 3400 Hillerød
Tlf.: 4826 8697
das-adm@mail.tele.dk
www.denalternativeskole.dk
Formand: Per Kristensen
Skoleleder: Morten S. Pedersen

40) Den dansk-franske Skole

Oprettet 2010, 0. - 9. kl., 34 elever
Tagensvej 188, 2400 København NV
Tlf.: 4141 8228
ecolefrancodanoise@gmail.com
www.ecolefrancodanoise.dk
Formand: Benoit Paquin
Skoleleder: Anna Harder

41) Den Lille Skole

Oprettet 1949, 0. - 9. kl., 232 elever
Gammelmosevej 228, 2800 Lyngby
Tlf.: 4498 3926
dls@denlilleskole.dk
www.denlilleskole.dk
Formand: Palle Hellemann
Skoleleder: Simon Møller Petersen

42) Den Lille Skole i København

Oprettet 1968, 0. - 6. kl., 137 elever
Lindholmsvej 18, 2700 Brønshøj
Tlf.: 3860 1616
lilleskolen-kbh@lilleskolen-kbh.dk
www.lilleskolen-kbh.dk
Formand: Mikkel Bojsen
Skoleleder: Erik Fischer

43) Esrum Kostskole

Oprettet 1988, 6. - 10. kl., 49 elever
Esrum Hovedgade 18
3230 Græsted
Tlf.: 4839 0950
kontor@esrumkostskole.dk
www.esrumkostskole.dk
Formand: Ole Ketager
Skoleleder: Jesper Harrsen

44) Freinetskolen

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 202 elever
Valby Langgade 117, 2500 Valby
Tlf.: 2522 2650
kontor@freinetskole.dk
www.freinetskolen.dk
Formand: Asger Eir
Skoleleder: Michael Christiansen

45) Gribskov Skole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 108 elever
Ny Mårumvej 302, 3200 Helsingør
Tlf.: 4879 5343
gs@gribskov-skole.dk
www.gribskov-skole.dk
Formand: Pernille Kromann Sams
Skoleleder: Malene Falck Bjerrum

46) Halsnæs Lilleskole

Oprettet 2000, 0. - 7. kl., 142 elever
Hågendrupvej 6 Torup
3390 Hundested
Tlf.: 4798 8883
post@halsnaesskolen.dk
www.halsnaesskolen.dk
Formand: Jan Grønborg
Skoleleder: Pia Grell Sørensen

47) Hareskovens Lilleskole

Oprettet 1965, 0. - 9. kl., 260 elever
Skovbovænget 124, 2750 Ballerup
Tlf.: 4498 8210
mail@hareskovens-lilleskole.dk
www.hareskovens-lilleskole.dk
Formand: Rune Bundesen
Skoleleder: Frank Jensen

48) Havregården Kostskole

Oprettet 1970, 6. - 9. kl., 41 elever
Havregårdsvej 24, 3250 Gilleleje
Tlf.: 4831 8407
info@havregaarden.dk
www.havregaarden.dk
Formand: Jonas Witt Hansen
Skoleleder: Morten Ulrik Jørgensen

49) Helsingør Lille Skole

Oprettet 1962, 0. - 10. kl., 231 elever
Fredericiavej 1, 3000 Helsingør
Tlf.: 4921 0203
kontor@lilleskolen.dk
www.lilleskolen.dk
Formand: Katrine Affelhøj
Skoleleder: Christine K. Sørensen

50) Hillerød Lille Skole

Oprettet 1966, 0. - 7. kl., 165 elever
Brødskovvej 3, 3400 Hillerød
Tlf.: 4826 6586
kontoret@hillerod-lilleskole.dk
www.hillerod-lilleskole.dk
Formand: Brian Kristensen
Skoleleder: Sanne Wiedemann

51) Humlebæk Lille Skole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 164 elever
Boserupvej 101, 3050 Humlebæk
Tlf.: 4919 1029
humlebaek@lilleskoler.dk
www.hbls.dk
Formand: Thomas Tuborgh Solmer
Skoleleder: Per Schantz

52) Hørsholm Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 195 elever
Højskolevej 11, 2960 Rungsted Kyst
Tlf.: 4586 2232, Fax: 4586 2219
hlsk@hlsk.dk
www.hlsk.dk
Formand: Pernille Friis Møberg
Skoleleder: Marianne Andersen

53) Nørrebro Lille Skole

Oprettet 1975, 0. - 9. kl., 202 elever
Prinsesse Charlottesgade 34-36,
2200 København N
Tlf.: 3535 4501
lilleskole@mail.dk
www.norrebro-lilleskole.dk
Formand: Colin Stedmon
Skoleleder: Jacob Hatting

54) Rudersdal Lilleskole

Oprettet 1987, 0. - 9. kl., 87 elever
Vejlesøvej 40B, 2840 Holte
Tlf.: 4542 5887
kontor@rudersdal-lilleskole.dk
www.rudersdal-lilleskole.dk
Formand: Erik Faurholt Siggaard
Skoleleder: Jakob Dahl Poulsen

55) Ryparken Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 7. kl., 177 elever
Gartnerivej 3, 2100 København Ø
Tlf.: 3929 6639
kontor@ryparken-lille-skole.dk
www.ryparkenskole.dk
Formand: Mogens Jallberg
Skoleleder: Mette Lisbjerg

56) Skolen på Slotsvænget

Oprettet 1985, 4. - 9. kl., 31 elever
Slotsvænget 61, 3480
Fredensborg
Tlf.: 4847 6777
skolen@slotsvaenget.dk
www.slotsvaenget.dk
Formand: Lulla Forchhammer
Skoleleder: Kasper Nyboe Pavar

57) Trekronergade Freinetskole

Oprettet 1979, 0. - 9. kl., 207 elever
Trekronergade 46, 1., 2500 Valby
Tlf.: 3617 3162
kontor@trekroner-freinet.dk
www.trekronergadefreinetskole.dk
Formand: Trine Asmussen
Skoleleder: Hanna Jessen

58) Ørestad Friskole

Oprettet 2004, 0. - 8. kl.
223 elever
Nordre Digevej 6
2300 København S
Tlf.: 3312 8181
info@orestad-friskole.dk
www.orestad-friskole.dk
Formand: Tomas Knightley
Skoleleder: Anne Godt-Hansen

59) Østerbro Lilleskole

Oprettet 1970, 0. - 7. kl., 191 elever
Sionsgade 5 A, 2100 Kbh. Ø
Tlf.: 3929 7114
post@oesterbrolilleskole.dk
www.oesterbrolilleskole.dk
Formand: Sune Warberg Clausen
Skoleleder: Jasmin Heide

FORKORTELSER

O. = børnehaveklasse
Bh. = børnehave

LILLESKOLERNES BESTYRELSE

SØREN E. HANSEN
Formand
Skoleleder, Roskilde Lille Skole

INGER KVIST
Næstformand
Skoleleder, Lilleskolen Odense

MORTEN MAY
Bestyrelsesmedlem
Skoleleder, Byens Skole

METTE LISBJERG JENSEN
Bestyrelsesmedlem
Skoleleder, Ryparken Lille Skole

HENNING PEDERSEN
Bestyrelsesmedlem
Bestyrelsesmedlem, Ballerup
Ny Skole

MIA HESSELBERG-THOMSEN
Bestyrelsesmedlem
Tidl. bestyrelsesmedlem,
Humlebæk Lille Skole

PETER LETH ANDRESEN
Bestyrelsesmedlem
Skoleleder, Børnenes Friskole

RONNI NIELSEN
Suppleant
Bestyrelsesmedlem, Hundige
Lille Skole

JONAS VAD
Suppleant
Viceskoleleder, Østerbro
Lilleskole

SUNE JON HANSEN
Sekretariatsleder

BENTE HAUGAARD
Freelance konsulent

UDVALG M.V. I LILLESKOLERNES SAMMENSLUTNING:

Kursusudvalg: Bestyrelsen deltager på forskellig vis i planlægningen af kurser og træf henvendt til bestyrelsesmedlemmer, ledere og medarbejdere. I planlægningsarbejdet medvirker desuden ofte en arbejdsgruppe eller et kursusudvalg – det gælder eksempelvis Ledertræffet og Lederiet.

20

17

—

Nøgletal

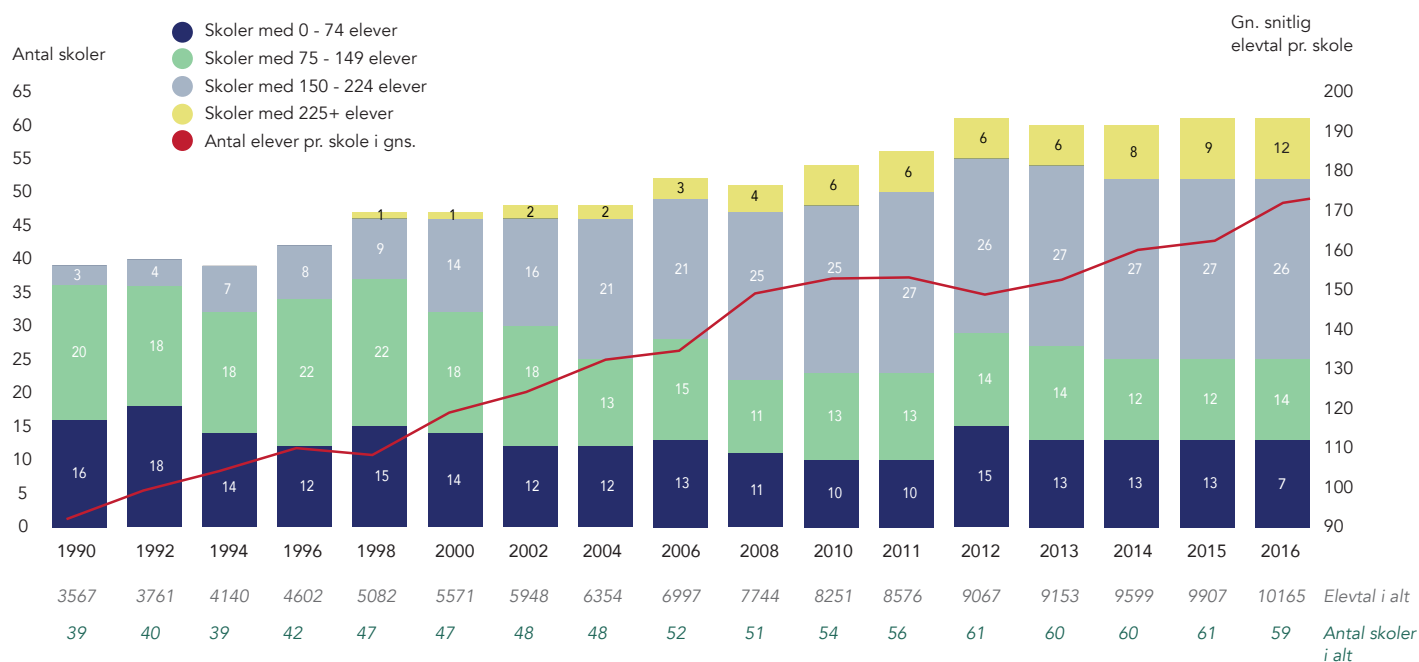
og medlemsskoler

Takstkatalog FL 2017

Generelle driftstilskud kr. pr. årselev

<p>GRUNDTILSKUD</p> <p>400.000 pr. skole, dog maks. 10.000 kr. pr. elev</p>	<p>BYGNINGSTILSKUD</p> <p>2.116 pr. elev</p>	<p>TILSKUD TIL KOSTAFDELINGER VED FRIE GRUNDSKOLER</p> <p>48.425 pr. kostelev</p>	<p>TILSKUD TIL SFO</p> <p>9.378 pr. SFO-elev</p>
<p>UNDERVISNINGSTAXAMETER</p> <p>TAKST 1 32.945 (for årselever under 13 år)</p> <p>TAKST 2 43.487 (for årselever på eller over 13 år, men ikke i 10. klasse)</p> <p>TAKST 3 42.382 (for årselever i 10. klasse)</p>	<p>FÆLLESUDGIFTS-TAXAMETER</p> <p>TAKST 1 6.262 (for antal årselever, der ikke overstiger 220 årselever)</p> <p>TAKST 2 2.505 (for antal årselever, der overstiger 220 årselever)</p>	<p>SPECIALUNDERVISNINGSTILSKUD</p> <p>Takst for 1. specialundervisningselev 114.065</p> <p>Takst for 2. specialundervisningselev 102.658</p> <p>Takst for 3. og følgende specialundervisningselever 68.439</p> <p>Takst for 13. og følgende specialundervisningselever på profilskoler 51.969</p>	

Medlemsskolerne - størrelse og elevantal

PROGRAM FOR LILLESKOLETRÆF 2017

10. – 11. marts på Rørvig Friskole og Rørvig Hotel og Konferencecenter

FREDAG DEN 10. MARTS

13.00

Ankomst og sandwich (*Rørvig Friskole*)

13.30

Velkomst

13.45

Repræsentantskabsmøde 2017

16.30

”Om krøllede hjerner og at fejle produktivt”

– oplæg ved Rane Willerslev, Professor på Århus Universitet,
Institut for Kultur og Samfund, afdeling for Antropologi.

19.30

Festmiddag, samvær og festligheder

LØRDAG DEN 11. MARTS

07.30

Morgendukkert med Dr. Nielsen og Hr. Hansen

08.00

Morgenmad

09.15

Workshops: Hvorfor laver vi lilleskoler?

11.15

”Det gode forældreskab – om forældreengagement og -involvering i dagens skole”

– oplæg ved Maria Ørskov Akselvoll, Ph.d., Roskilde Universitet, Institut for Mennesker og Teknologi.

12.30

Afrunding samt sandwich-to-go

Lilleskolernes Sammenslutning
Farvergade 27D, 2. sal
1463 København K.

Tlf. 28743329

www.lilleskolerne.dk
post@lilleskolerne.dk